

แผนบริหารการสอนประจำบทที่ 5

บทที่ 5 ชนิดปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยง

เนื้อหา

1. ปลาสวยงามพื้นเมืองของประเทศไทย
2. ปลาสวยงามที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ
3. ชนิดของปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบัน

จุดประสงค์เชิงพฤติกรรม

เมื่อศึกษาบทที่ 5 แล้วนักศึกษาสามารถ

1. บอกชนิดปลาสวยงามที่เป็นปลาพื้นเมืองของประเทศไทยได้ 10 ชนิด
2. บอกชนิดปลาสวยงามที่เป็นปลานำเข้ามาจากต่างประเทศได้ 10 ชนิด
3. บอกชนิดปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบันได้ 10 ชนิด

จำนวนคาบที่เรียน

4

คาบเรียน

กิจกรรมการเรียนการสอน

1. ฟังคำบรรยายประกอบการใช้ PowerPoint เกี่ยวกับเนื้อหาที่เรียน
2. ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันอภิปราย
3. ผู้สอนและผู้เรียนช่วยกันสรุปประเด็นที่สำคัญ
4. ศึกษาเอกสารประกอบการสอน
5. ตอบคำถามท้ายบท

สื่อการเรียนการสอน

1. สื่อ PowerPoint ประกอบด้วยคอมพิวเตอร์แบบพกพา พร้อมด้วยเครื่องฉายภาพ
2. เอกสารประกอบการสอนและหนังสืออ่านประกอบ

การวัดผลและการประเมินผล

1. สังเกตการณ์มีส่วนร่วมในกิจกรรมและการแสดงความคิดเห็น
2. สังเกตพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษา และบันทึกการทำกิจกรรม การตอบคำถาม การให้ความสนใจในขณะอภิปรายและซักถาม
3. ตรวจสอบการทำแบบฝึกหัดท้ายบทเรียน และเก็บคะแนน

บทที่ 5

ชนิดปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยง

ปัจจุบันการเลี้ยงปลาสวยงามได้รับความนิยมอย่างแพร่หลาย ทำให้มีการคัดเลือกและผสมปลาสายพันธุ์ใหม่ ๆ รวมถึงการนำเข้าชนิดพันธุ์จากต่างประเทศ ที่มีความสวยงามมาเลี้ยงเป็นจำนวนมาก การเลี้ยงปลาหลายชนิดรวมกันควรคำนึงถึงอุปนิสัยของปลาแต่ละชนิด ว่าชอบอาศัยอยู่เป็นฝูงหรือไม่ จะต้องจัดหาที่กำบัง เช่น หิน ท่อนไม้ หรือพรรณไม้น้ำ ปลาชนิดใด ชอบอาศัยบริเวณผิวน้ำ หรือส่วนล่างของตู้ รวมทั้งลักษณะการหากิน ว่าชอบหาอาหารระดับผิวน้ำหรือบริเวณพื้น สิ่งเหล่านี้จะช่วยให้ปลาที่เลี้ยงสามารถอยู่ร่วมกันได้โดยไม่รบกวนกัน โดยส่วนใหญ่ปลาที่มีนิสัยชอบรวมฝูงจะไม่ก้าวร้าว สามารถเลี้ยงรวมกันหลายชนิดได้ สำหรับปลาที่มีอุปนิสัยดุร้ายควรแยกเลี้ยงเดี่ยว ปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบันมีหลากหลายชนิด ขึ้นอยู่กับความชอบของผู้เลี้ยง ซึ่งโดยทั่วไปแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปลาสวยงามพื้นเมืองของไทย และปลาสวยงามที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ในบทนี้ขอยกตัวอย่างปลาสวยงามที่มีการเลี้ยงกันอย่างแพร่หลาย และสามารถส่งไปจำหน่ายที่ต่างประเทศได้ จากการที่ผู้เขียนได้มีโอกาสเข้าชมงานวันปลาสวยงามแห่งชาติครั้งที่ 12 ซึ่งจัดขึ้นในปี พ.ศ. 2559 ที่กรุงเทพมหานคร พบว่าปัจจุบันผู้เลี้ยงปลาสวยงามสามารถเพาะเลี้ยงและพัฒนาลักษณะรูปร่างลำตัวและสีสันทัน ให้มีความโดดเด่น เป็นเอกลักษณ์ และเพิ่มมูลค่าให้กับปลาชนิดนั้น ๆ ได้มาก เช่น ปลากัดหลากสี ปลาปอมปาดัวร์ และปลาอะโรวาน่า เป็นต้น ซึ่งผู้เขียนได้ถ่ายภาพและนำเสนอไว้ในเอกสารดังที่จะกล่าวถึงต่อไป

ปลาสวยงามพื้นเมืองของประเทศไทย

ประเทศไทยส่งออกปลาสวยงามไปสู่ประเทศต่าง ๆ มากกว่า 50 ประเทศทั่วโลก ซึ่งประเทศไทยมีปริมาณการส่งออกอยู่ในอันดับต้น ๆ ปลาสวยงามที่ส่งออกไปขายต่างประเทศมีทั้งพันธุ์ปลาพื้นเมืองของไทยและพันธุ์ปลาสายพันธุ์ต่างประเทศ ที่นำเข้ามาเพื่อเพาะเลี้ยงแล้วส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ ชนิดปลาสวยงามของไทยที่เป็นที่รู้จักกันมาช้านานและสร้างชื่อเสียงให้แก่ประเทศไทยมีหลายชนิด เช่น ปลากัด ปลาทรงเครื่อง ปลากาแดง ปลาก้างพระร่วง ปลาชิวข้างขวาน ปลาชิวหางกรรไกร ปลาน้ำผึ้ง ปลาปล้องอ้อย ปลาเสือพ่นน้ำ ปลาหางไหม้ ปลาตะเพียนทอง ปลากระแห เป็นต้น โดยเฉพาะปลากัดเป็นที่รู้จักกันทั่วโลกในชื่อ “Siamese Fighting Fish” และเกษตรกรไทยมีความรู้ความชำนาญในเรื่องการคัดและปรับปรุงสายพันธุ์ปลากัดจนได้ความหลากหลายของสายพันธุ์ (อรุณี รอดลอย, 2559)

สุจินต์ หนูขวัญ และอรุณี รอดลอย (2552) ได้นำเสนอชนิดปลาสวยงามที่เป็นปลาพื้นบ้านของไทย จำนวน 100 ชนิด โดยจัดเรียง ตามลำดับของวงศ์ (Family) ซึ่งเป็นเพียงส่วนหนึ่งของปลาสวยงามไทยที่ได้รับความนิยมเลี้ยงกันในปัจจุบันอย่างแพร่หลาย ตัวอย่างปลาสวยงามพื้นบ้านของประเทศไทยแสดงไว้ในภาพที่ 5.1 ดังนี้

(ก) ปลาสิวข้าวสาร

(ข) ปลาแป้นแก้ว, กระฉก

(ค) ปลาแป้นแก้วยักษ์

(ง) หัวตะกั่ว

(จ) หมอมะแคระแม่น้ำแคว

(ฉ) กุดหม้อ, กุดดำ, สิงห์ดำ

(ช) แขยงธง, แขยงธงเผือก

(ซ) แขยงใบข้าว

(ญ) แขยงข้างลาย

(ฎ) แขยงนวล

(ฐ) ชะโอน, สยมพร

(ฑ) แขยงหิน, กุดหิน, แค้หมู

ภาพที่ 5.1 รายชื่อปลาสวยงามพื้นบ้านของประเทศไทย

ที่มา : สุจินต์ หนูขวัญ และอรุณี รอดลอย (2552)

(จ) ช่อนทอง, ช่อนเผือก

(ฉ) รากกล้วย, ช่อนทราย

(ค) ปล้องอ้อย

(ด) หมูลายเสือ

(ถ) หมูอารีย์

(ท) หมูขาว, หมูเหลือง, หมูมัน

(ธ) ทางไหม้, หลังนามทางดำ

(ณ) ตะเพียนทอง

(บ) กระแห

(ผ) ซิวไบไฟเล็กจุดขาว, จุกก็

(ฝ) ซิวไบไฟ, ซิวไบไฟราชินี

(พ) ทรงเครื่อง

ภาพที่ 5.1 รายชื่อปลาสวยงามพื้นบ้านของประเทศไทย (ต่อ)

ที่มา : สุจินต์ หนูขวัญ และอรุณี รอดลอย (2552)

(พ) กาแดง, กาแดงเผือก

(ภ) ชิวหนวดยาว

(ม) เลียหิน

(ย) ยี่สกไทย

(ร) เสือป่าพรุ

(ล) ตะเพียนข้างลาย

(ว) เสือสุมาตราไทย

(ศ) ชิวหางแดง

(ช) ชิวข้างขวาน

(ส) เสือตอลายใหญ่

(ท) ตะพัด, มังกร

(พ) เสือพ่นน้ำ

ภาพที่ 5.1 รายชื่อปลาสวยงามพื้นบ้านของประเทศไทย (ต่อ)

ที่มา : สุจินต์ หนูขวัญ และอรุณี รอดลอย (2552)

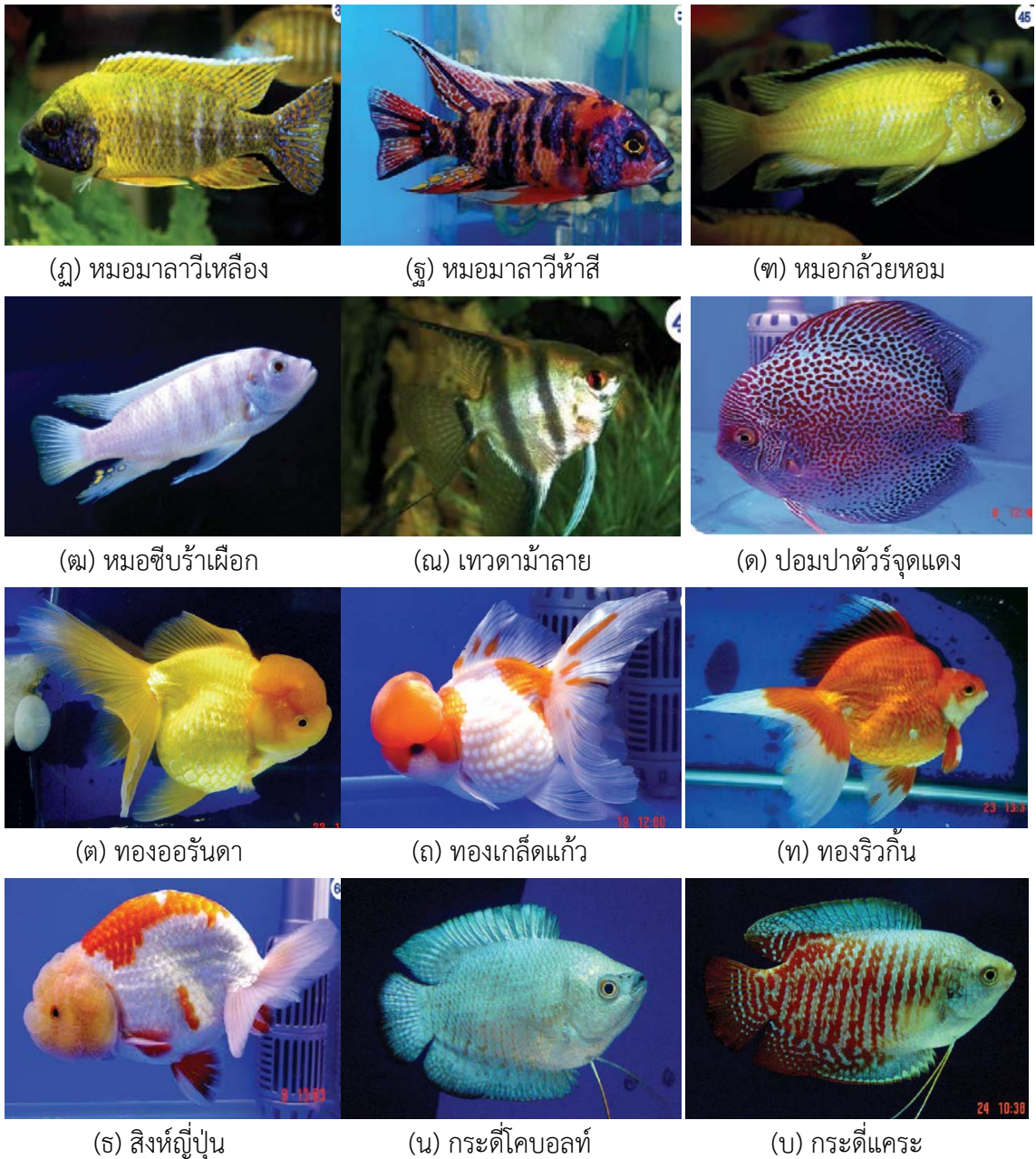
ปลาสวยงามที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ

อรุณี รอดลอย และคณะ (2552) ได้จัดทำรายงาน ชนิดปลาสวยงามต่างประเทศ ที่นำเข้ามาเลี้ยงในปัจจุบัน โดยแสดงตัวอย่างปลาที่พบเห็นบ่อย ๆ ไว้ในภาพที่ 5.2 ซึ่งถือได้ว่าเป็นเพียงส่วนหนึ่งของปลาสวยงามต่างประเทศที่ได้รับความนิยมเลี้ยงกัน ปลาสวยงามต่างประเทศที่นำเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทย มีจำนวนมากหลากหลายสายพันธุ์ ปลาบางชนิดมีสีสันสวยงามและมีรูปร่างแปลกตา สร้างความแปลกใหม่ตื้นตาตื่นใจแก่ผู้ที่ชื่นชอบการเลี้ยงปลาสวยงาม การนำเข้าปลาสวยงามส่วนใหญ่ นำเข้าจากประเทศมาเลเซีย ญี่ปุ่น อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น สำหรับตลาดส่งออกที่สำคัญของไทยคือ ประเทศสหรัฐอเมริกา ญี่ปุ่น เยอรมันนี ฮองกง ไต้หวัน มาเลเซีย อังกฤษ สิงคโปร์ รัสเซีย อิหร่าน เป็นต้น

ภาพที่ 5.2 ปลาสวยงามที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ

ที่มา : อรุณี รอดลอย และคณะ (2552)

ภาพที่ 5.2 ปลาสวยงามที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ (ต่อ)

ที่มา : อรุณี รอดลอย และคณะ (2552)

ชนิดของปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบัน

ปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบันมีมากมายหลายชนิด สามารถแบ่งออกได้ ตามลักษณะของการสืบพันธุ์วางไข่ ได้แก่ กลุ่มปลาที่วางไข่แล้วฟักเป็นตัวอ่อน เช่น ปลากัด ปลาทอง ปลาเทวดา ปลาการ์ป ปลापอมปาดัวร์ ปลานีออน ปลาหมอสี ปลาซิวข้างขวาน ปลากระดี่แคระ ปลาออสการ์

ปลาเสือสุมาตรา ปลาอะโรวาน่า ปลาหมอมาลาวิ ปลาหมอสีฟลาเวอร์ฮอร์น และปลาหมูอินโด และกลุ่มของปลาที่ออกลูกเป็นตัว ได้แก่ ปลาหางนกยูง ปลาสอด ปลาเซลฟิน ปลาแพลทตี้ และปลาบอลูน เป็นต้น

1. กลุ่มปลาที่วางไข่แล้วฟักเป็นตัวอ่อน

การสืบพันธุ์และวางไข่ของปลาส่วนมากนั้น จะเป็นแบบแยกเพศ คือ มีเพศผู้และเพศเมียแยกกัน และเมื่อถึงเวลาสืบพันธุ์ เพศผู้จะปล่อยน้ำเชื้อ ส่วนเพศเมียจะปล่อยไข่ออกมาผสมกันในน้ำ จากนั้นไข่ที่ได้รับการผสมจะถูกฟักและเจริญไปเป็นตัวอ่อน ตัวอย่างของปลากลุ่มนี้ มีลักษณะดังนี้

1.1 ปลากัด (*Betta splendens* Regan, 1910) หรือ ปลากัดไทย มีลักษณะ รูปแบบสีสันต่างๆ มากมาย โดยระยะเริ่มแรกจะมีการพัฒนาให้ปลากัดมีครีบบยาวหรือในตลาดเรียกกันว่าปลากัดจีน ต่อมาได้มีการพัฒนาปลากัดลูกหม้อหรือปลากัดครีบสั้นของไทย จนได้ปลากัดครีบสั้นที่มีสีสันสวยงาม จนได้รับความนิยมไปทั่วโลก (สุจินต์ หนูขวัญ และอรุณี รอดลอย, 2554)

(ก) ปลากัดป่า

(ข) ปลากัดหม้อ

(ค) ปลากัดจีนลูกผสมทางคราวน์เทล

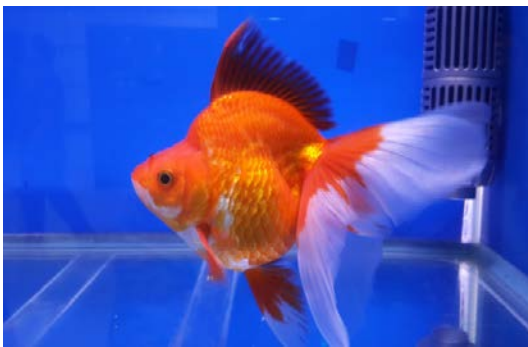

(ง) ปลากัดครีบสั้นลูกผสมชนิดใหม่

ภาพที่ 5.3 ปลากัดชนิดต่าง ๆ

ที่มา : ก.-ค. สุจินต์ หนูขวัญ และอรุณี รอดลอย (2554); ง. กองบรรณาธิการ (2558)

1.2 ปลาทอง (*Carassius auratus* Linnaeus, 1758) ปลาทองมีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Goldfish” จัดเป็นปลาสวยงามชนิดหนึ่งที่เป็นที่รู้จักและเป็นที่ยอดนิยมของคนไทยมาช้านาน โดยเริ่มแรกมีการนำเข้ามาเลี้ยงจากประเทศจีน ต่อมาได้มีการคัดพันธุ์จนได้ปลาทองสายพันธุ์ต่าง ๆ มากมายเช่น ริวกิ้น ออแรนดาหัววุ้น เกล็ดแก้ว ลักเล่ห์ ตาโปน หัวสิงห์ และสิงห์ดำตามืด เป็นต้น ซึ่งแต่ละพันธุ์จะมีความแตกต่างกันทั้งรูปร่าง ลักษณะ และสีสันทัน ปลาทองเป็นปลาที่มีความทนทาน เลี้ยงง่าย จึงเป็นที่นิยมของผู้เลี้ยงปลาสวยงามทั่วไป (ภวพล ศุภนันทนานนท์, 2557)

(ก) ปลาทองพันธุ์ริวกิ้น

(ข) ปลาทองพันธุ์ออแรนดา

(ค) ปลาทองพันธุ์ตาโปน

(ง) ปลาทองพันธุ์เกล็ดแก้ว

(จ) ปลาทองพันธุ์หัวสิงห์

(ฉ) ปลาทองพันธุ์ลักเล่

ภาพที่ 5.4 สายพันธุ์ปลาทองที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบัน

1.3 ปลาการ์พ (*Cyprinus carpio* Linnaeus, 1758) ปลาการ์พ มีชื่อสามัญภาษาไทย อังกฤษ คือ “Fancy carp หรือ Koi carp” เป็นปลาสวยงามที่มีถิ่นกำเนิดในประเทศจีน แต่ชาวญี่ปุ่นนิยมนำมาเลี้ยงเป็นปลาสวยงามและเรียกปลาชนิดนี้ว่า “โคอิ” อีกทั้งยังมีการปรับปรุงสายพันธุ์ ทำให้มีสีมากขึ้น ต่อมาเกิดการคัดพันธุ์เกิดเป็นสายพันธุ์ต่าง ๆ ขึ้นโดยดูตามรูปแบบของสี จนเป็นสายพันธุ์ที่มีราคาแพง เช่น ต้นใจ โคฮาคุ โอกอน และแพลทตินัม เป็นต้น ปลาการ์พมีขนาดใหญ่ โตเร็ว มีความทนทานต่อการเปลี่ยนแปลงของอุณหภูมิได้ดี อาจมีอายุยืนถึง 50-70 ปี และเป็นปลาที่เลี้ยงง่าย สามารถฝึกให้กินอาหารจากมือของผู้เลี้ยงได้ ดังนั้นจึงเป็นที่นิยมของผู้เลี้ยงปลาสวยงาม แต่เนื่องจากปลาการ์พ ต้องการออกซิเจนค่อนข้างสูง จึงควรเลี้ยงไว้ในบ่อหรือสระ (ธวัชชัย แจ็งอิม, 2558)

(ก) โคฮาคุ

(ข) มารูเทน

(ค) คินไต โชวา

(ง) ต้นใจ โชวา

(จ) โอกอน

(ฉ) ซูซุย

(ช) โกโระโมะ

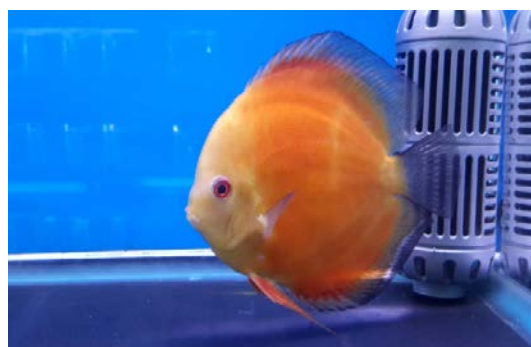
(ซ) ชันเก

ภาพที่ 5.5 ปลาการ์พที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบัน
ที่มา : ธวัชชัย แจ็งอิม (2558)

1.4 ปลาปอมปาดัวร์ (*Symphysodon aequifasciata* Pellegrin, 1904) ปลาปอมปาดัวร์ มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Discus” เป็นปลาสวยงามอีกชนิดหนึ่งจากกลุ่มแม่น้ำอเมซอน เป็นปลาที่ต้องการการดูแลเอาใจใส่มาก มีรูปร่างค่อนข้างกลม ลำตัวแบนข้าง ซึ่งมีความสัมพันธ์กับที่อยู่อาศัยในธรรมชาติที่เป็นบริเวณรากไม้และกลุ่มพรรณไม้ในเวลากลางวันปลาปอมปาดัวร์ จะหลบอยู่ตามต้นไม้แต่จะออกหากินในเวลากลางคืน ปลาปอมปาดัวร์มีสีสันทันและลวดลายตามสายพันธุ์ต่าง ๆ เช่น ห้าสี เจ็ดสี เยอรมัน และบลูโดมอนด์ เป็นต้น (อรุณี รอดลอย และคณะ, 2552)

(ก) ปลาปอมปาดัวร์เรด มัลลิโบโร

(ข) ปลาปอมปาดัวร์น้ำตาล

(ค) ปลาปอมปาดัวร์น้ำเงิน

(ง) ปลาปอมปาดัวร์เยลโล มัลลิโบโร

ภาพที่ 5.6 ปลาปอมปาดัวร์สายพันธุ์ต่าง ๆ

1.5 ปลาเทวดา (*Pterphyllum scalare* Lichenstein, 1823) ปลาเทวดา มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Angel Fish” มีถิ่นกำเนิดบริเวณลุ่มน้ำอเมซอนและสาขา ในทวีปอเมริกาใต้และบราซิล มีการคัดพันธุ์จนได้ปลาเทวดาที่มีลวดลายและสีสันทันต่างไปจากสายพันธุ์เดิม และสายพันธุ์ใหม่นี้ไม่สามารถหาได้ในธรรมชาติ เช่น เทวดาเงิน ซึ่งเป็นปลาเทวดาชนิดแรกที่ทำกรเพาะพันธุ์ขึ้นมา ปัจจุบันปลาเทวดามีลักษณะครีบหางและลวดลายสีสันทันบนลำตัวหลายแบบ เช่น เทวดาเงินหาง

ยาว เทวดาทอง เทวดาดำ เทวดาครึ่งชาติ เทวดาหินอ่อน เทวดาม้าลาย เทวดาแก้มแหลม เป็นต้น
(อรุณี รอดลอย และคณะ, 2552)

(ก) ปลาเทวดาหินอ่อน

(ข) ปลาเทวดาเงิน

(ค) ปลาเทวดาม้าลาย

ภาพที่ 5.7 ปลาเทวดาชนิดต่าง ๆ

ที่มา : อรุณี รอดลอย และคณะ (2552)

1.6 ปลา เซอร์เป้ หรือปลาเซเป้ (*Hyphessobrycon eques* Steindachner, 1882) มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Serpa Tetra” ถิ่นกำเนิดลุ่มน้ำอะเมซอนในทวีปอเมริกาใต้ ลำตัวมีลักษณะลึกลับและแบนข้าง พื้นลำตัวมีสีน้ำตาลอมแดง ครีบท้อง และครีบหางมีสีดำ ปลาเซเป้มีจุดสีดำประแต้มอยู่ข้างละ 1 จุด เกณฑ์มีขนาดเล็กเป็นปลาที่มีความปราดเปรียวว่องไว การเลี้ยงในตู้ปลา นิยมนำมาเลี้ยงเป็นฝูงในตู้พรรณไม้น้ำ เลี้ยงร่วมกับปลาชนิดอื่นได้
(อรุณี รอดลอย และคณะ, 2552)

1.7 ปลาม้าลาย (*Brachydanio rerio* Hamilton, 1822) ปลาม้าลายมีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Zebra Danio” เป็นปลาสวยงามต่างประเทศ มีถิ่นกำเนิดทางฝั่งตะวันออกของอินเดีย และบังคลาเทศพบทั่วไปตามแหล่งน้ำไหลแรง ๆ ลักษณะที่ได้ชื่อว่าปลาม้าลายคือ ลำตัวสีเงินมีลายแถบสีน้ำเงินอมเขียว 4-5 แถบพาดตามความยาวของลำตัวจรดปลายหาง ตัวผู้จะมีหางและครีбыาวกว่าตัวเมีย เมื่อโตเต็มที่มีความยาวประมาณ 6 เซนติเมตร ว่ายน้ำรวดเร็วปราดเปรียว เป็นปลาที่เลี้ยงง่าย ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูง รักสงบ จึงสามารถเลี้ยงร่วมกับปลาชนิดอื่นได้ดี
(อรุณี รอดลอย และคณะ, 2552)

1.8 ปลาซิวข้างขวาน (*Trigonostigma heteromorpha*, Dunker, 1904) ปลาซิวข้างขวาน มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Lambchop Rasbora” เป็นปลาน้ำจืดสวยงามของไทย อีกชนิดหนึ่งที่รวบรวมจากธรรมชาติแล้วส่งออกไปขายต่างประเทศ ปลาซิวข้างขวานมีแหล่งกำเนิดอยู่บริเวณตอนใต้ของคาบสมุทรมาลายู ในธรรมชาติอาศัยอยู่บริเวณพุ่ม และลำธารใกล้น้ำตก ลำตัวยาวและแบน

มีลักษณะเด่นเฉพาะตัวคือมีแถบสีดำที่มีรูปร่างคล้ายขวานพาดตามความยาวของลำตัวและมีสีทองแดงบริเวณกลางลำตัว (สุรเศรษฐ์ มีศิลป์ และชวลิต วิทยานนท์, 2557)

(ก) ปลาเซอร์เป้

(ข) ปลาม้าลาย

(ค) ปลาซีวข้างขวานลายเล็ก

ภาพที่ 5.8 ปลาสวยงามขนาดเล็ก

ที่มา : อรุณี รอดลอย และคณะ (2552)

1.9 ปลาออสการ์ (*Astronotus ocellatus* Cuvier, 1831) ปลาออสการ์ มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Oscar” เป็นปลาสวยงามวงศ์เดียวกับปลานิล มีรูปร่างลักษณะคล้ายปลาแรด มีสีส้มสวยงามลำตัวสีน้ำตาลดำ และอาจมีจุดขนาดใหญ่บริเวณโคนครีบหาง มีแถบสีแดงส้มกระจายตามข้างลำตัว ปลาออสการ์ มีถิ่นกำเนิดจากกลุ่มน้ำอเมซอน ตั้งแต่เวเนซุเอล่า กิอานา ถึงปารากวัย ในทวีปอเมริกาใต้ โดยทั่วไปเป็นปลาที่เลี้ยง ง่าย โตเร็ว แต่ปลาออสการ์เป็นปลากินเนื้อ จึงมีนิสัยค่อนข้างดุร้าย ก้าวร้าว (อรุณี รอดลอย และคณะ, 2552)

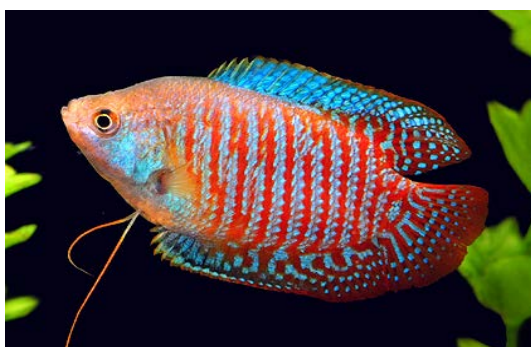
(ก) ปลาออสการ์ทอง

(ข) ปลาออสการ์เผือก

ภาพที่ 5.9 ปลาออสการ์

1.10 ปลากะต๋ิแคระ (*Colisa lalia* Hamilton, 1822) ปลากะต๋ิแคระ มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Dwarf Gourami” มีถิ่นกำเนิดในแคว้นอัสสัมของอินเดีย และบังกลาเทศ สามารถพบได้ทั่วไปในบ่อน้ำขุ่นและแหล่งน้ำที่มีน้ำท่วมถึง ปลากะต๋ิแคระเป็นปลาที่มีสีสันสวยงามโดยเฉพาะตัวผู้จะมีครีบหลังที่ยาวกว่าตัวเมีย เป็นปลาที่รักสงบ มักชอบลอยตัวอยู่นิ่ง ๆ บริเวณใกล้พรรณไม้น้ำ ในช่วงฤดูผสมพันธุ์จะมีนิสัยก้าวร้าวและตัวผู้จะก่อหวอดสำหรับให้ตัวเมียวางไข่ เป็นปลาที่เลี้ยงง่าย และมีสีสันสวยงาม (อภิชาติ ศรีสะอาด และพัชรี สำโรงเย็น, 2556)

(ก) ปลากะต๋ิแคระสายพันธุ์ Neon blue

(ข) ปลากะต๋ิแคระสายพันธุ์ Flame red

ภาพที่ 5.10 ปลากะต๋ิแคระ

ที่มา : Bailey (2016)

1.11 ปลาเสือสุมาตรา (*Systomus tetrazone* Bleeker, 1857) มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Tiger Barb” มีแหล่งกำเนิดบริเวณแม่น้ำลำธารและอ่างเก็บน้ำเกือบทั่วทุกภาคของไทย และมาเลเซีย ปลาเสือสุมาตราเป็นปลาสวยงามขนาดเล็กที่นิยมเลี้ยง เนื่องจากเป็นปลาที่เลี้ยงง่ายว่ายน้ำตลอดเวลา มีความว่องไว ปลาชนิดนี้มีสีพื้นลำตัวเป็นสีเหลืองมีแถบสีดำพาดขวางลำตัว 4 แถบปลายครีบบมีสีส้ม ปลาตัวผู้จะมีสีเข้มสดใส ชอบอยู่รวมกันเป็นฝูงบริเวณผิวน้ำ แต่มีนิสัยก้าวร้าว และไม่ควรเลี้ยงรวมกับปลาชนิดอื่น (อรุณี รอดลอย และคณะ, 2552)

(ก) ปลาเสือสุมาตราเพศเมีย

(ค) ปลาเสือสุมาตราเพศผู้

ภาพที่ 5.11 ปลาเสือสุมาตรา

ที่มา : อรุณี รอดลอย และคณะ (2552)

1.12 ปลาอะโรวาน่า (*Scleropages formosus* Mueller and Schlegel, 1844) มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Arowana” เป็นปลาสวยงามขนาดใหญ่ที่มีราคาแพง ลักษณะลำตัวเพรียวยาว ว่ายน้ำไปมาช้า ๆ ดูสง่างาม เกือบมีขนาดใหญ่ มีสีเงินวาวหรือเหลือง แดง ทอง เขียว ซึ่งจะขึ้นกับสายพันธุ์ นิยยก่อนข้างดูร้ายและก้าวร้าว จึงมักเลี้ยงเพียงตัวเดียวในตู้ ปลาอะโรวาน่า ที่ได้รับความนิยมมาก ได้แก่ อะโรวาน่าทอง มาเลเซีย และ อะโรวาน่าทองอินโดนีเซีย เป็นต้น (อรุณี รอดลอย และคณะ, 2552)

(ก) ปลาอะโรวาน่าทองมาเลเซีย

(ข) ปลาอะโรวาน่าทองอินโดนีเซีย

ภาพที่ 5.12 ปลาอะโรวาน่า

1.13 ปลาหมอสีมาลาวิ เป็นปลาน้ำจืดจัดอยู่ในตระกูล Cichlids ตัวอย่างสกุลปลาหมอสีที่มีความสำคัญหรือเป็นที่รู้จักแพร่หลาย ปลาหมอมมาลาวิ มีถิ่นกำเนิดในเขตร้อน ทวีปแอฟริกา อเมริกากลาง และอเมริกาใต้ ปัจจุบันความนิยมในการเลี้ยงปลาหมอสีมีเพิ่มมากขึ้น เพราะสีสันที่

จุดขาดสไต ทั้งสี เหลือง น้ำเงิน แดง ส้ม เผือก และชนิดที่มีลวดลายต่าง ๆ สายพันธุ์ของปลาหมอสี ที่นิยมและเป็นที่ต้องการของตลาด ได้แก่ มาลาวีเหลือง มาลาวีแดง มาลาวี 5 สี มาลาวีน้ำเงิน ริวเลตส์ ซีบร้าเรด และ ซีบร้าบลู เป็นต้น (อรุณี รอดลอย และคณะ, 2552)

(ก) มาลาวีเหลือง

(ข) มาลาวีกล้วยหอม

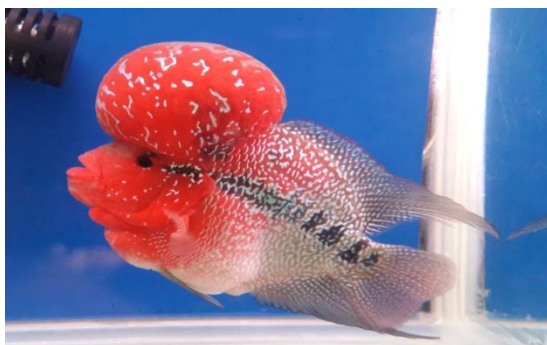
(ค) มาลาวีห้าสี

ภาพที่ 5.13 ปลาหมอสีมาลาวีสายพันธุ์ต่างๆ

ที่มา : อรุณี รอดลอย และคณะ (2552)

1.14 ปลาหมอสีฟลาวเวอร์ฮอร์น หรือที่เรียกเป็นภาษาอังกฤษว่า “Flower Horn Cichlid” ปลาหมอสีฟลาวเวอร์ฮอร์นผสมข้ามสายพันธุ์ครั้งแรก ๆ มีต้นกำเนิดจากประเทศมาเลเซีย เริ่มเข้ามาในประเทศไทย ประมาณปลายปี พ.ศ. 2543 และได้รับความนิยมสูงสุดในปี พ.ศ. 2544 ปลาหมอสีที่นำเข้ามาจากมาเลเซียยุคนั้น ได้แก่ เพิร์ล ฮอร์น (Pearl Horn) และเมอร์เมด (Mermaid) ซึ่งเมอร์เมดเป็นปลาผสมข้ามสายพันธุ์ที่มีต้นกำเนิดในประเทศมาเลเซียโดย Aquarium Mermaid Farm ซึ่งมี นายจางเหวย หมิง เป็นเจ้าของฟาร์ม

1.15 ปลาหมูนินโด (*Chromobotia macracanthus* Bleeker, 1852) ปลาหมูนินโด มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Clown Loach” เป็นปลาน้ำจืดชนิดหนึ่ง ในวงศ์ปลาหมอ ลำตัวมีลักษณะกลมยาวรี แบนข้างเล็กน้อย ปกคลุมด้วยเกล็ดขนาดเล็กละเอียด มีปากขนาดเล็กแหลม มีหนวดสั้น ๆ ที่ริมฝีปาก 2 คู่ มีตาขนาดเล็ก ใต้ตาจะมีหนามแหลมสั้นทั้งสองข้าง สามารถกางออกมาป้องกันตัวได้ ลำตัวมีสีเหลืองอมส้ม มีแถบสีดำขนาดใหญ่ขอบสีขาวพาดขวางลำตัว 3 แถบ คือ พาดผ่านลูกตา 1 แถบ พาดลำตัวช่วงต้นคอรอบอก 1 แถบ ไกล่โคนหาง โดยพาดจากครีบทิ้งถึงครีบทวาร 1 แถบ ครีบทิ้ง ครีบทิ้งและครีบท่างมีสีแดง (อรุณี รอดลอย และคณะ, 2552)

(ก) ปลาหมอสีฟลาวเวอร์ฮอร์นลูกผสม

(ข) ปลาหมูอินโดนีเซีย

ภาพที่ 5.14 ปลาหมอสีฟลาวเวอร์ฮอร์น และปลาหมูสายพันธุ์อินโดนีเซีย

ที่มา : อรุณี รอดลอย และคณะ (2552)

2. กลุ่มปลาที่ออกลูกเป็นตัว

วันเพ็ญ มีนกาญจน์ และคณะ (2545) ได้จัดทำเอกสารคำแนะนำเกี่ยวกับปลาที่ออกลูกเป็นตัว ที่สามารถนำมาเลี้ยงเป็นปลาสวยงาม ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 ปลาหางนกยูง (*Poecilia reticulata* Peters, 1860) ปลาหางนกยูง มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Guppy” มีถิ่นกำเนิดแถบกลุ่มน้ำอเมซอนในทวีปอเมริกาใต้ ปัจจุบันปลาหางนกยูงมีการคัดและปรับปรุงพันธุ์จนเกิดสายพันธุ์ใหม่ ๆ ขึ้นมากมายนับร้อยพันธุ์ ปลาหางนกยูงจำแนกออกได้เป็น 2 สายพันธุ์ ได้แก่ สายพันธุ์พื้นเมือง และสายพันธุ์แฟนซี โดยพัฒนามาจากลักษณะดั้งเดิม ได้แก่ สายพันธุ์ กราสเทล โมเซอิค คอบบร้า ทักซิโด โอลด์แฟชั่น แฟนเทล เมทเทิล แพลททินัม ซอร์ดเทล โซลิต ริปบอน ซวอลโล ฟินกู และสายพันธุ์เผือก เป็นต้น

(ก) กลุ่มทักซิโดหางลาย

(ข) กลุ่มโมเสค

(ค) กลุ่มอัลบิโน

ภาพที่ 5.15 กลุ่มปลาหางนกยูง

ที่มา : กองบรรณาธิการ (2558)

2.2 ปลาเซลฟิน (*Poecilia latipinna* Regan, 1914) ปลาเซลฟิน มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษ คือ “Sailfin Molly” เป็นปลาสวยงามในสกุลเดียวกับปลาหางนกยูง มีถิ่นกำเนิดบริเวณแหล่งน้ำสะอาดในทวีปอเมริกาตอนกลางจนถึงอ่าวเม็กซิโก ปลาเซลฟินเป็นปลาสวยงามขนาดเล็กที่ออกลูกเป็นตัว เป็นปลาที่นิยมเลี้ยงมากเนื่องจากเลี้ยงง่าย และมีลักษณะเด่นคือครีบหลังขนาดใหญ่ที่แผ่คล้ายใบเรือ และครีบกันจะพัฒนาเปลี่ยนเป็นอวัยวะคล้ายหลอดสำหรับช่วยในการผสมพันธุ์ ปัจจุบันมีหลายสายพันธุ์ เช่น เซลฟินทอง เซลฟินหินอ่อน เซลฟินหางบัว เป็นต้น

2.3 ปลาโมลลี หรือปลาบอลูน (*Poecilia sphenops* Valenciennus, 1846) มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Molly” พบแพร่กระจายในแถบอเมริกากลาง เม็กซิโก กินตัวอ่อนแมลงและแพลงก์ตอนสัตว์เป็นอาหาร ขนาดความยาวโดยเฉลี่ย 10 เซนติเมตร ลักษณะคล้ายปลาเซลฟินโมลลี แต่ครีบหลังมีขนาดเล็กกว่ามาก ปลาบอลูน เป็นปลาโมลลีที่นำมาผสมแบบเลือดชิด จนเกิดร่างกายสั้นป้อม คัดเลือก และพัฒนามาจากความผิดปกติของปลาโมลลี ที่มีลำตัวสั้นกว่าปกติมาผสมพันธุ์กัน ทำให้ได้ลูกหลานที่มีลำตัวสั้น เป็นปลาที่อยู่ในตระกูลเดียวกับปลาหางนกยูง ปลาสอด และปลาแพลทตี้ ปลาบอลูนจัดเป็นปลาในกลุ่มออกลูกเป็นตัวชนิดหนึ่งที่เลี้ยงและเพาะพันธุ์ง่าย

(ก) ปลาเซลฟินทอง

(ข) ปลาเซลฟินหางบัว

(ค) ปลาโมลลี
หรือปลาบอลูน

ภาพที่ 5.16 ปลาสวยงามกลุ่มปลาเซลฟินและปลาโมลลี หรือปลาบอลูน

ที่มา : วันเพ็ญ มีนกาญจน์ และคณะ (2545)

2.4 ปลาสอด (*Xiphophorus helleri* Heckel, 1848) ปลาสอด มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษ คือ “Swordtail” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าปลาหางดาบ เป็นปลาสวยงามต่างประเทศที่ออกลูกเป็นตัว มีถิ่นกำเนิดในอเมริกากลางลักษณะรูปร่างคล้ายปลาแพลทตี้ แต่ลำตัวยาวกว่าครีบหางของตัวผู้ส่วนล่างจะยื่นออกมาเป็นปลายแหลมคล้ายดาบ ปลาชนิดนี้ว่ายน้ำรวดเร็วปราดเปรียว เป็นปลาที่เลี้ยงง่าย มีหลากหลายสายพันธุ์ เช่น ปลาสอดแดง ปลาสอดหางไหม้ ปลาสอดเผือก

ปลาสดเบอร์ลิน ปลาสดทักซิโด้ ปลาสดแฟรงค์เฟิร์ต ปลาสดแฮมเบอร์จ ปลาสดสีทอง ปลาสดแมรี่โกลด์ และปลาสดนีออน เป็นต้น

2.5 ปลาแพลทตี้ (*Xiphophorus maculatus* Gunther, 1866) ปลาแพลทตี้ มีชื่อสามัญภาษาอังกฤษคือ “Platy” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ปลากุกุหลาบ เป็นปลาสวยงามต่างประเทศที่นำเข้ามาจากเม็กซิโก กัวเตมาลา และฮอนดูรัส ในทวีปอเมริกาใต้ ปลาแพลทตี้เป็นปลาสวยงามขนาดเล็กออกลูกเป็นตัว มีความทนทานต่อโรค แพร่ขยายพันธุ์ได้ง่าย ต่อมามีการผสมคัดพันธุ์จนได้หลากหลายสายพันธุ์ เช่น ปลาแพลทตี้สีแดง หรือปลากุกุหลาบ ปลาแพลทตี้มีคิกี้เมาท์ ปลาแพลทตี้กระ ปลาแพลทตี้สีทอง ปลาแพลทตี้สีดำ ปลาแพลทตี้ลีดดิ้งฮาร์ท ปลาแพลทตี้มิลค์แอนดอริงค์ เรดทักซิโด้ และบลูสปีดแพลทตี้

(ก) ปลาสดหางดาบ

(ข) ปลาสดแดง

(ค) ปลาแพลทตี้

ภาพที่ 5.17 ปลาสวยงามกลุ่มปลาสด

ที่มา : วันเพ็ญ มินกาญจน์ และคณะ (2545)

บทสรุป

ปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบันมีหลากหลายชนิด โดยทั่วไปแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท ได้แก่ ปลาสวยงามพื้นเมืองของไทย และปลาสวยงามที่นำเข้ามาจากต่างประเทศ ปลาสวยงามของไทยหลายชนิดที่ตลาดต่างประเทศนิยมเลี้ยง ได้แก่ ปลากัด นอกจากนั้นจะเป็นปลาที่รวบรวมจากแหล่งน้ำธรรมชาติ ส่วนปลาสวยงามต่างประเทศที่นำเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทย ก็มีจำนวนมาก หลากหลายสายพันธุ์ บางชนิดมีสีสันสวยงามและมีรูปร่างแปลกตา สร้างความแปลกใหม่ตื่นตาตื่นใจแก่ผู้ที่ชื่นชอบการเลี้ยงปลาสวยงาม การนำเข้าปลาสวยงามส่วนใหญ่นำเข้าจากประเทศมาเลเซีย ญีปุ่น อินโดนีเซีย สิงคโปร์ และสาธารณรัฐประชาชนจีน เป็นต้น ปลาสวยงามต่างประเทศที่สำคัญ ได้แก่ ปลาทองสายพันธุ์ต่าง ๆ ปลาหมอสี ปลาม้าลาย ปลาออสการ์ ปลาเทวดา ปลาสด และปลาอะโรวาน่า เป็นต้น ปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบันแบ่งออกเป็น 2 กลุ่มได้แก่ กลุ่มปลาที่

วางไข่แล้วฟักเป็นตัวอ่อน เช่น ปลากัด ปลาทองสายพันธุ์ต่าง ๆ ปลาคาร์พ ปลาเทวดา ปลาออสการ์ ปลานีออน ปลาม้าลาย ปลากระดี่แคระ ปลาเสือสุมาตรา ปลาอะโรวาน่า ปลาหมอสี ปลาหมอสีฟลาเวอร์ฮอร์น และปลาหมูอินโด และปลาอีกกลุ่มหนึ่ง คือ กลุ่มปลาที่ออกลูกเป็นตัว ซึ่งแยกออกได้อีก 2 กลุ่มย่อย ได้แก่ ปลาหางนกยูง ปลาเซลฟิน ปลามอลลี ปลาสดสายพันธุ์ต่าง ๆ และปลาแพลทตี้ เป็นต้น

คำถามท้ายบท

1. จงเขียนชื่อปลาสวยงามที่เป็นปลาพื้นเมืองของประเทศไทย 10 ชนิด
2. จงเขียนชื่อปลาสวยงามที่เป็นปลานำเข้ามาจากต่างประเทศ 10 ชนิด
3. จงบอกชนิดปลาสวยงามที่นิยมเลี้ยงในปัจจุบัน 10 ชนิด
4. จงเขียนชื่อปลาสวยงามในกลุ่มปลาทอง 5 ชนิด
5. จงเขียนชื่อปลาสวยงามในกลุ่มปลาหมอสีมาลาวิ 3 ชนิด
6. เราสามารถเลี้ยงปลาทองร่วมกับปลาหมอมมาลาวิ ได้หรือไม่ เพราะเหตุใด จงอธิบาย
7. จงเขียนชื่อปลาสวยงามในกลุ่มปลาหางนกยูง 3 ชนิด และกลุ่มปลาสด 3 ชนิด
8. เพราะเหตุใดปลาสวยงามที่นำเข้ามาเลี้ยงในประเทศไทย สามารถเพาะขยายพันธุ์ต่อได้
9. ปัจจุบันเกษตรกรในประเทศไทยสามารถเพาะขยายพันธุ์ปลาสวยงามชนิดใด ส่งออกไปจำหน่ายยังต่างประเทศ จงยกตัวอย่าง 5 ชนิด
10. เราสามารถผสมข้ามสายพันธุ์ระหว่างปลากัดป่ากับปลากัดจีนได้หรือไม่ จงอธิบาย

เอกสารอ้างอิง

- กองบรรณาธิการ. (2558). **ปลาทอง ปลาหางนกยูง และปลากัด**. The FISH MAX นิตยสารของคนรักปลา. ปีที่ 7 ฉบับที่ 77. กรุงเทพฯ: เพียว บู้คส์ พับลิชชิง จำกัด.
- ธวัชชัย แจ็งอ้อม. (2558). **เอเชีย คัพ โด่ย โชว์ ครั้งที่ 7 “เอเชียคัพ”**. อควาเรียมบิส. นครปฐม: ชบาเงิน.
- วันเพ็ญ มีนกาญจน์ กาญจนจิราพันธ์พิพัฒน์ และพิสิฐ ภูมิคง. (2545). **ปลาออกลูกเป็นตัว**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสัตว์น้ำสวยงามและสถานแสดงพันธุ์สัตว์น้ำ กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- ภวพล ศุภนันทนานนท์. (2557). **คู่มือการเลี้ยงปลาทอง**. กรุงเทพฯ: บ้านและสวน อมรินทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิง.
- สุจินต์ หนูขวัญ และอรุณี รอดลอย. (2552). **100 ชนิดปลาสวยงามของไทย**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสัตว์น้ำสวยงามและพรรณไม้น้ำ สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- สุรเศรษฐ์ มีศิลป์ และชวลิต วิทยานนท์. (2557). **ปลาเต็ด 77 จังหวัด**. อควาเรียมบิส. นครปฐม: ชบาเงิน.
- อภิชาติ ศรีสะอาด และ พัชรี สำโรงเย็น. (2556). **หลากหลายวิธีการเพาะเลี้ยงปลาสวยงาม & พรรณไม้น้ำเงินล้าน**. กรุงเทพฯ: นาคา อินเตอร์มีเดีย.
- อรุณี รอดลอย. (2559). **มาตรฐานปลากัดสวยงามในประเทศไทย (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2559)**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสัตว์น้ำสวยงามและพรรณไม้น้ำ กองวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- อรุณี รอดลอย สุจินต์ หนูขวัญ จารุวรรณ เรืองทอง และนาฎพดา ศุภผล. (2552). **100 สายพันธุ์ปลาสวยงามต่างประเทศ**. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยสัตว์น้ำสวยงามและพรรณไม้น้ำ สำนักวิจัยและพัฒนาประมงน้ำจืด กรมประมง กระทรวงเกษตรและสหกรณ์.
- Bailey, T. (2016). **Surabaya and Equipment Fish Design**. (ออนไลน์). สืบค้นวันที่ 31 พฤษภาคม 2559. จาก <https://agenikanhiasairtawar.wordpress.com/>

